

נקודה למחשבה

מחשבה אקטואלית
מפרשת השבוע

פרשת אמור

אבל, איסור זה נראה, על פניו, לא קשור. הוראת התורה האוסרת את גילוח הזקן אינה מוגבלת בזמן ובמקום, זו הוראה כללית הנכונה בכל עת ובכל שעה. מדוע כתבה התורה דין זה בין הדינים המורים

לכהנים כיצד יש לנהוג בזמן המוות?

יתכן שנוכל לשפוך אור על העניין מתוך התבוננות בטעם איסור גילוח הזקן.

כך כותב ספר החינוך בטעמה של מצווה זו: להרחיק כל ענין עבודה זרה. וזה גם כן היה מנהג כומרי עבודה זרה (מצוה רנב).

מצווה זו נועדה לעשות הבחנה ברורה בין כהני-ה' לבין כמרי ועובדי העבודות-הזרות. על נציגי-עבודת-הקודש בעולם לשמר את הבידול והשוני ביניהם לבין הנושאים בתפקידים דומים בבתי התיפלה השונים.

הוראה זו מופיעה בדיוק באמצע, בין האיסור לקרוח קרחה לבין האיסור לשרוט שרטה. סמיכות זו מלמדת כי הפסוק כולו פונה לכהני ה' ומורה להם כיצד עליהם לראות את תפקידם. במה הוא שונה מכהני-דת אחרים המייצגים דתות אחרות וזרות.

לא מעט דתות חרטו על דגלן את החיים שאחר המוות. העולם הזה מצטייר כמקום של חטאים ופשעים בו

לעילוי נשמת

סבתה של רעייתי תחי'

מרת בתיה בת החבר ר' אברהם גנסבורגר ע"ה הלכה לעולמה בפסח שני תשפ"א מעשי החסד שאפיינו אותה כל-כך והחיוך התמידי על שפתותיה ילוו אותנו תמיד

חיים שכאלה

פרשת השבוע, פרשת אמור, פותחת בציוויים מיוחדים לכהנים, בני אהרן. בתוך הדברים מופיעה ההוראה הבאה:

לא יקרחו קרחה בראשם ופאת זקנם לא יגלחו ובכשרם לא ישרטו שרטה (ויקרא, כה, ה).

אדם שנפגש עם מוות עלול לפצוע את עצמו בייאוש. לתלוש את שערות ראשו או לשרוט שריטת בבשרו. מיהודים המאמינים באלוקים ובכח-עליון מצופה לשמור על איפוק. לכאוב, להצטער, אך להבין כי התמונה גדולה יותר. יש מנהיג לבירה והוא עשה עושה ויעשה לכל המעשים.

אמנם, מעניין לשים לב כי מצוות אלו נאמרו באופן דומה גם לעם כולו, אלו אינן הוראות שמיוחדות רק לכהנים.

מדוע, אם כן, שבה התורה ומפנה את הציוויים הללו לכהנים באופן מיוחד? מדוע יש לתת דגש נוסף על מחויבותם של הכהנים לאיזון ואיפוק בשעה של אבל מתפרץ?

על מנת להבין זאת כדאי שנשים לב להוראה הנוספת שמופיעה אף היא באותו הפסוק: 'ופאת זקנם לא יגלחו'. התורה אוסרת על גילוח מלא של הזקן.

בעוד שני האיסורים האחרים הכתובים בפסוק זה מלמדים כיצד יש לנהוג בשעה של

אין לו שליטה על חייו, אין לו דרך לצאת משעבוד-כוחות-הטומאה.

'רק בגווץ האדם תצמח מלכות האל, גוויעה ומוות הם הגילוי העיקרי של האלוהות; כי האל הוא – לדידם – אלוהי המוות ולא אלוהי החיים. הוא ממית ולא מחיה, והוא שולח את המוות ואת מבשריו – החולי והעוני – למען יירא ממנו האדם... משום כך מקדשיהם עומדים בצד קברות והמקום הראשון של כהניהם הוא ליד גופת המת. במקום שהעין עששה והלב נשבר, שם ימצאו את הקרקע הראוי לזרע הדת... (הרב שמשון רפאל הירש).

תורת ישראל מציעה דרך אחרת לחלוטין. דרך של חיים, דרך של בחירה חופשית. היהדות מאמינה בכוחו של האדם לבחור נכון בחייו. ליהנות מכל הטוב שאלוקים העניק לעולם, בצורה נכונה, טובה ומטיבה.

'שעה שהמוות קורא את בני העם לגמול חסד עם מעטה הגוף של נפש שנאספה אל עמיה – חייבים כהני ה' להתרחק. בעצם עמידתם מרחוק יעלו את נס החיים בצד גופת המת, יעוררו בלב העם את רעיון החיים, יזכירו להם את רעיון החירות המוסרית, ישוו לנגדם את הישות האלוהית של האדם שאיננה משועבדת לכוחות הגוף הממיתים כל חרות מוסרית. יחזקו בליבם את רעיון החיים – לבל ינצח על-ידי רעיון המוות' (הרב הירש, המשך). ההוראות הללו מכוונות לכהנים, משרתי ה'. הם, שמתוקר תפקידם מלמדים את דרכה של תורה ומייצגים את עבודת הא-ל בעולם מחוייבים להבליט את ההבדל בין דרך החיים שהם מלמדים ובין דרכים אחרות שלא מובילות לשום מקום.

המסר העולה מתוך הבנת תפקידם החשוב של הכהנים מאיר עבורנו את המבט הנכון אודות תורת ישראל, תורת החיים. ספר ההוראות שהעניק לנו בורא העולם הוא ספר שמאיר לנו כאן-ועכשיו. תורת ישראל מאמינה בכוחו של כל איש ואישה לקחת אחריות על החיים, לעשות את הבחירות הנכונות ולהגיע למיקסום פוטנציאל אישי, כאן בעולם הזה. הלוואי ונזכה!

הרצון ליהנות ולהתענג נובע ממקום נמוך ורע. את העולם הזה – טוענות אותן דתות – יש להעביר במינימום נזק. להתנזר מכל הנאה, להימלט מכל עינוג. החיים הטובים הם המצאה של השטן, זה שמבקש להפיל אותנו ברשתו ולמנוע מאיתנו את הטוב המחכה לנו בעולם הבא.

היהדות לעומת זאת מציעה דרך אחרת לחלוטין. התורה היא תורת חיים. הוראות התורה מתייחסות לעולם הזה ומלמדות כיצד לחיות נכון כאן, עם כל הדברים הטובים שיש לעולם הזה להציע.

כמובן שהעולם הבא קיים ובו ינתן שכר לאלה שעמדו במשימה בצורה המיטיבית, אך המוטיבציה המניעה את ההולכים בדרך התורה אינה 'היום שאחרי' אלא דווקא היום הזה. כיצד יש לחיות נכון, כאן, בעולם הזה.

התורה מלמדת כיצד נכון לקדש את החיים, כיצד נכון ליהנות, מהי הדרך הנכונה לקבל את כל הטוב שיש בעולם הגשמי להציע בלי 'לאבד את הראש' ובלו לשכוח את משימת העל, הבניה האישית והעצמית.

היהדות אינה דת של מוות, דת שממוקדת רק בחיים שאחרי. היהדות משרטטת דרך חיים. חיים איכותיים, חיים מרוממים, אבל חיים.

למרות שאיסורי-התורה הכתובים בפסוק זה נכונים גם לכלל-ישראל, הכהנים מצויים על כך באופן אישי וספציפי. אמת, על כולם נאסר לקרוח קרחה ולשרוט שרטת בזמן של מוות, אבל ושכול. אבל אתם, כהני ה', אלה שמלמדים את רצון ה' לעם, צריכים להתרחק באופן מוחלט מכל טקס המוקדש למוות.

כהני דתות אחרות מוצאים דווקא בטקסי הלוויה ומספד את עיקר תפקידם. דווקא המפגש מול האין ומול הסוף מספק להם ביסוס למסרים שהם מבקשים להעביר. כאשר אדם חי הוא אסור וכבול בכבלי היצרים והתאוות.

רוצים להעיר? להאיר? | אתר 'נקודה למחשבה • הגות ומחשבה יהודית' | nekudalemachshava.co.il
מוזמנים לפנות בטלפון: 054-849-6992

מעוניינים לקבל 'נקודה למחשבה' בכל שבוע למייל? כתבו לכתובת moshe.oppen@gmail.com